

Opinie na temat korupcji w Polsce

Przedruk i rozpowszechnianie
tej publikacji **w całości** dozwolone
wyłącznie za zgodą CBOS.
Wykorzystanie **fragmentów**
oraz danych empirycznych
wymaga podania źródła

20 lat
Fundacji **CBOS**
1997-2017

20 lat Fundacji CBOS 1997–2017

Od 11 kwietnia 1997 r., od wejścia w życie ustawy z dnia 20 lutego 1997 r. o fundacji Centrum Badania Opinii Społecznej, **CBOS DZIAŁA JAKO FUNDACJA.**

Dwadzieścia lat w życiu politycznym, społecznym i w życiu fundacji to dużo. Wiele się przez ten czas zdarzyło.

CBOS ZREALIZOWAŁ

836
badań

REZULTATY BADAŃ STATUTOWYCH UDOSTĘPNILIŚMY
SPOŁECZEŃSTWU, MEDIOM, INSTYTUCJOM PUBLICZNYM
I ORGANOM PAŃSTWOWYM W POSTACI

3735
komunikatów

PRACOWAŁO DLA NAS

3600
ankieterów

PRZEBADALIŚMY PONAD

1 000 000
respondentów

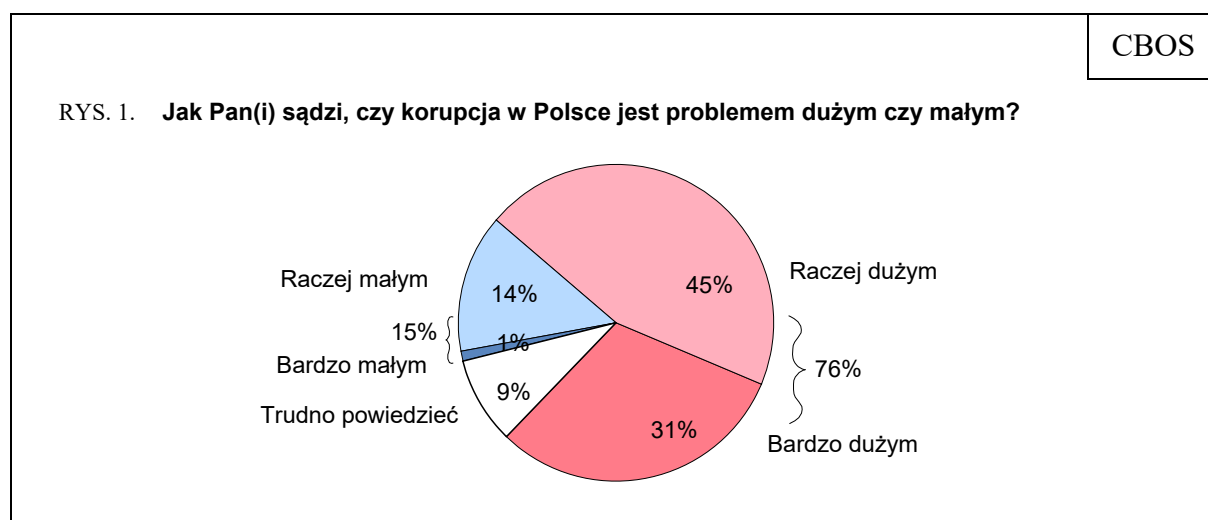
Naszym czytelnikom, naszym respondentom i sobie życzymy kolejnych lat owocnych i inspirujących badań, upowszechniania płynącej z nich wiedzy o społeczeństwie, a także popularyzacji dorobku fundacji CBOS.

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
http://www.cbos.pl (48 22) 629 35 69

Wśród licznych problemów życia publicznego w Polsce korupcja znajduje się niezmiennie w czołówce spraw, które wymagają naprawy. W majowym sondażu¹ po raz kolejny przyjrzelśmy się zagadnieniu korupcji, badając m.in. opinie na temat jej występowania w naszym kraju oraz skuteczności podejmowanej z nią walki.

SKALA ZJAWISKA

Zdecydowana większość badanych (76%) uważa, że korupcja w Polsce stanowi duży problem, w tym niemal jedna trzecia (31%) – że bardzo duży. Co siódmy respondent (15%) ocenia zasięg korupcji w naszym kraju jako niewielki, w tym jedynie nieliczni (1%) – jako bardzo mały.

Mimo że opinie na temat rozmiarów korupcji są raczej krytyczne, w ciągu ostatnich niespełna czterech lat dość wyraźnie zmniejszył się (z 87% do 76%) odsetek badanych uważających, że stanowi ona duży problem społeczny, przy czym zmalał głównie odsetek tych, którzy problem korupcji oceniają jako bardzo duży (o 8 punktów procentowych – do 31%). Jednocześnie wzrosła liczba osób przekonanych, że zjawisko to nie jest szczególnie znaczące (z 8% do 15%). Postrzeganie nasilenia korupcji jest najmniejsze od 1991 roku.

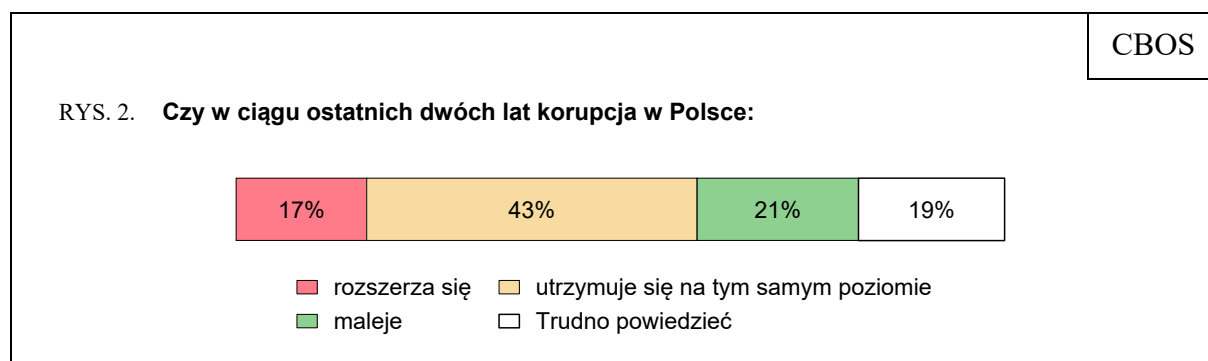
¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (324) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganą komputerowo (CAPI) w dniach 5–14 maja 2017 roku na liczącej 1034 osoby reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Tabela 1

Jak Pan(i) sądzi, czy korupcja w Polsce jest problemem dużym czy małym?	Wskazania respondentów według terminów badań													
	VII '91	II '92	VII '00	VIII '01	II '03	XII '03	V '04	XII '05	II '06	IV '09	IV '10	VI '13	XI '13	V '17
	w procentach													
Bardzo dużym	33	49	46	68	68	65	75	71	67	40	44	40	39	31
Raczej dużym	38	37	40	25	23	25	20	22	26	49	43	43	48	45
Dużym	71	86	86	93	91	90	95	93	93	89	87	83	87	76
Raczej małym	15	8	6	2	2	2	1	2	2	5	8	9	7	14
Bardzo małym	2	1	0	1	0	1	0	0	0	1	0	1	1	1
Małym	17	9	6	3	2	3	1	2	2	6	8	10	8	15
Trudno powiedzieć	12	5	8	5	6	7	4	4	5	5	5	7	5	9

Cechy społeczno-demograficzne w niewielkim stopniu różnicują opinie na ten temat. Problem korupcji jako nieznaczący nieco częściej niż inni określają mieszkańcy największych miast (25% wskazań), osoby z wyższym wykształceniem (24%), badani osiągający najwyższe dochody *per capita* (25%), a spośród grup zawodowych kadra kierownicza i specjaliści wyższego szczebla (31%) oraz prywatni przedsiębiorcy (25%) – zob. tabela aneksowa 1.

Mimo że obecnie Polacy wyraźnie rzadziej niż w 2013 roku postrzegają korupcję jako duży problem społeczny, w ciągu ostatnich dwóch lat raczej nie nastąpiło – według nich – istotne ograniczenie tego zjawiska w skali kraju. Wprawdzie nieco więcej respondentów uważa, że w tym okresie korupcja się zmniejszyła (21%), niż wzrosła (17%), jednak najwięcej osób twierdzi, że od dwóch lat korupcja w Polsce utrzymuje się na tym samym poziomie (43% wskazań).

Przekonanie, że poziom korupcji w Polsce pozostaje stabilny, przeważa w niemal wszystkich głównych elektoratach partyjnych, a także wśród osób niezdecydowanych co do uczestnictwa w potencjalnych wyborach parlamentarnych oraz tych, które nie zamierzają brać w nich udziału. Jedynie wśród zwolenników PiS najczęstszy jest pogląd, że w ostatnich dwóch latach korupcja w Polsce maleje.

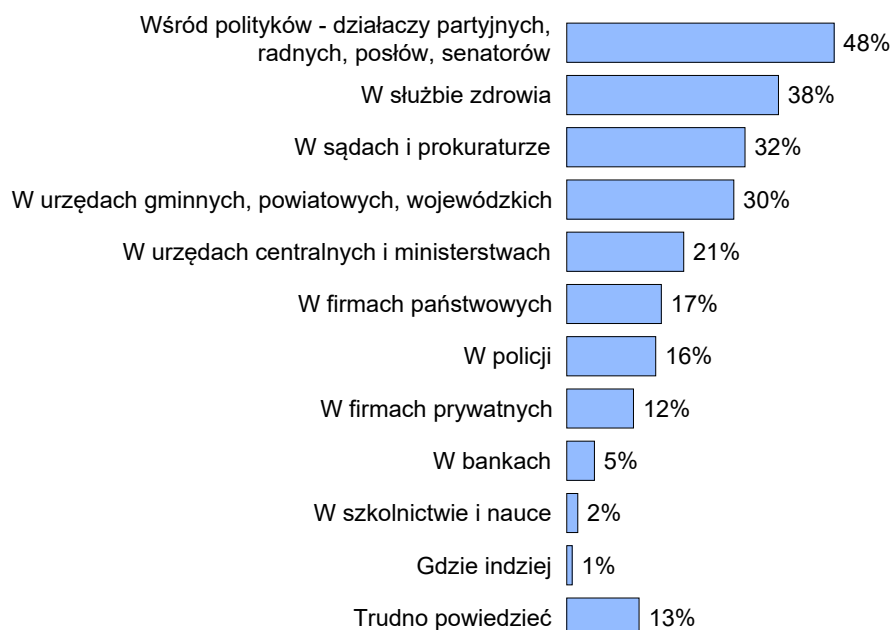
Tabela 2

Potencjalne elektoraty*	Czy w ciągu ostatnich dwóch lat korupcja w Polsce:			
	rozszerza się	utrzymuje się na tym samym poziomie	maleje	Trudno powiedzieć
	w procentach			
PO	19	54	14	13
PiS	13	29	47	11
Nowoczesna**	11	55	19	15
Kukiz'15	7	54	20	19
Niezdecydowani	15	47	13	25
Niezamierzający głosować	25	44	7	24

* Określone na podstawie deklaracji głosowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych
 ** Odpowiedzi potencjalnych wyborców tego ugrupowania należy traktować ostrożnie z powodu niewielkiej ich liczebności w badanej próbie

Według Polaków dziedziny życia społecznego, w których korupcja występuje obecnie najczęściej, to przede wszystkim polityka (przekonanie takie wyraża 48% badanych), a w drugiej kolejności służba zdrowia (38%). Mniej więcej jedna trzecia respondentów za najbardziej skorumpowane instytucje uznaje sądy i prokuraturę (32%), a także urzędy administracji samorządowej (30%). Rzadziej – zdaniem badanych – problem korupcji dotyczy urzędów centralnych i ministerstw (21%), firm państwowych (17%), policji (16%) oraz przedsiębiorstw prywatnych (12%). Tylko nieliczni twierdzą, że do instytucji, w których korupcja występuje najczęściej, należą banki (5%) oraz szkolnictwo i nauka (2%). Co ósmy ankietowany (13%) nie potrafi wskazać żadnej konkretnej sfery życia społecznego, która w większym stopniu niż inne borykałaby się z problemem korupcji.

RYS. 3. **Co jakiś czas mówi się o korupcji w różnych dziedzinach naszego życia społecznego. W których z wymienionych dziedzin, Pana(i) zdaniem, korupcja występuje najczęściej?**

* Procenty nie sumują się do 100, ponieważ respondenci mogli wskazać więcej niż jedną dziedzinę

Od czerwca 2013 roku istotnie zmniejszyło się przekonanie o korupcji w dziedzinach najczęściej z nią kojarzonych – w służbie zdrowia (spadek wskazań o 15 punktów procentowych) oraz wśród polityków: działaczy partyjnych, radnych, posłów i senatorów (spadek o 14 punktów). Nieco rzadziej niż przed czterema laty wyrażana jest również opinia o częstych przypadkach korupcji w policji (spadek z 21% do 16%). Jednocześnie od poprzedniego pomiaru nieznacznie wzrosło przekonanie, że korupcja pozostaje problemem w firmach państwowych (z 13% do 17%) oraz prywatnych (z 9% do 12%), w urzędach gminnych, powiatowych i wojewódzkich (z 27% do 30%), w urzędach centralnych i ministerstwach (z 18% do 21%) oraz w bankach (z 2% do 5%).

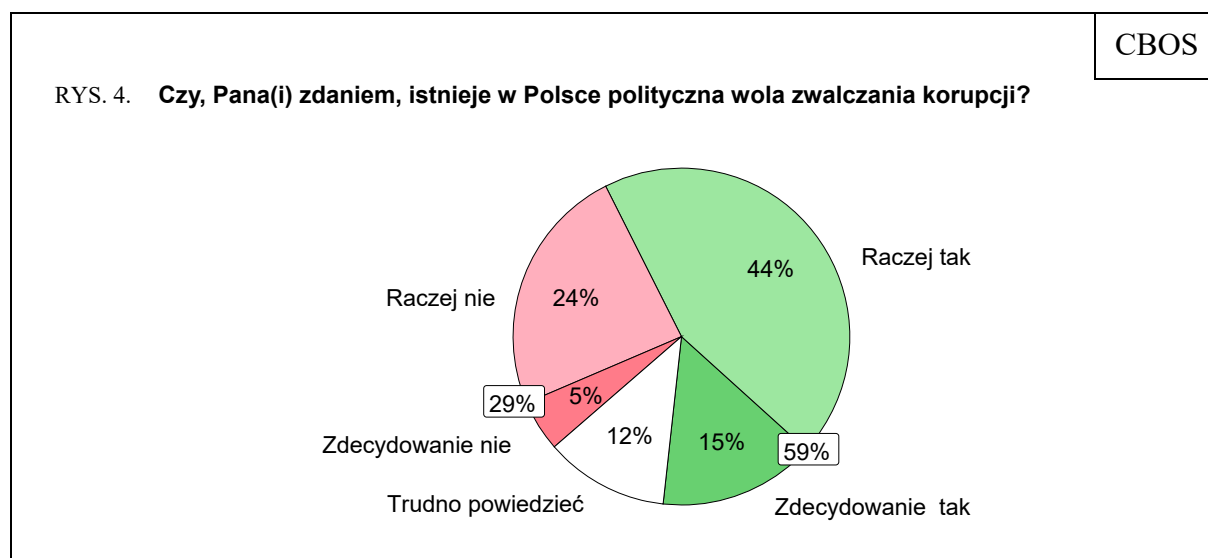
Tabela 3

Co jakiś czas mówi się o korupcji w różnych dziedzinach naszego życia społecznego. W których z wymienionych dziedzin, Pana(i) zdaniem, korupcja występuje najczęściej?	Wskazania respondentów według terminów badań										
	X 2001	VI 2002	VI 2003	VI 2004	V 2005	VII 2006	XII 2007	IV 2009	IV 2010	VI 2013	V 2017
	w procentach										
Wśród polityków – działaczy partyjnych, radnych, posłów, senatorów	54	52	60	64	61	35	44	55	60	62	48
W służbie zdrowia	47	42	43	37	50	53	58	54	58	53	38
W sądach i prokuraturze	37	33	33	42	37	32	30	29	29	31	32
W urzędach gminnych, powiatowych, wojewódzkich	29	25	29	30	21	28	25	28	31	27	30
W urzędach centralnych i ministerstwach	38	29	37	39	34	22	32	27	26	18	21
W firmach państwowych	13	12	11	11	11	9	15	14	13	13	17
W policji	31	23	25	21	34	31	28	16	15	21	16
W firmach prywatnych	13	9	11	9	12	8	9	10	8	9	12
W bankach	6	3	5	4	4	3	2	4	3	2	5
W szkolnictwie i nauce	7	8	4	5	4	8	3	3	3	3	2
Gdzie indziej	1	0	1	1	1	2	0	4	1	2	1
Trudno powiedzieć	1	12	8	7	6	15	10	8	7	8	13

Procenty nie sumują się do 100, ponieważ respondenci mogli wskazać więcej niż jedną dziedzinę

OCENA WALKI Z KORUPCJĄ

Zdaniem niemal trzech piątych badanych (59%) klimat polityczny wokół problemu korupcji w Polsce sprzyja walce z tym zjawiskiem. O tym, że w naszym kraju nie ma politycznej woli zwalczania korupcji, przekonana jest niespełna jedna trzecia ankietowanych (29%), natomiast co ósmy (12%) nie ma wyrobionej opinii na ten temat.

W 2013 roku przeorientowaniu uległy poglądy na temat politycznej woli zwalczania korupcji w Polsce, co związane było z ogólnym pogorszeniem się ocen sytuacji politycznej w kraju, a także niezadowoleniem z ówczesnej ekipy rządzącej. Cztery lata temu większość badanych (57%) uważała, że nie ma gotowości rządzących do przeciwdziałania korupcji, przeciwną opinię wyrażała niespełna jedna trzecia (31%). Obecnie proporcje się odwróciły. Oznacza to, że polityczna wola walki z korupcją oceniana jest podobnie jak w roku 2009 i 2010, a nawet nieco lepiej niż wówczas – za czasów pierwszego rządu Donalda Tuska.

Tabela 4

Czy, Pana(i) zdaniem, istnieje w Polsce polityczna wola zwalczania korupcji?	Wskaźniki respondentów według terminów badań			
	IV 2009	IV 2010	VI 2013	V 2017
	w procentach			
Zdecydowanie tak	6	8	4	15
Raczej tak	46	48	27	44
Tak	52	56	31	59
Raczej nie	29	28	39	24
Zdecydowanie nie	6	7	18	5
Nie	35	35	57	29
Trudno powiedzieć	13	9	12	12

Przekonanie o woli walki z korupcją w Polsce wzrasta wraz z wiekiem badanych oraz częstością ich uczestnictwa w praktykach religijnych. Zdecydowanie częściej niż inni wolę taką dostrzegają również osoby o prawicowych poglądach politycznych. W elektoratach partyjnych o politycznej skłonności do zwalczania korupcji przekonani są przede wszystkim zwolennicy PiS (86%), a także potencjalni wyborcy ruchu Kukiz'15 (75%). Przeciwna opinia dominuje w elektoracie Nowoczesnej (66%), natomiast sympatycy PO są w swoich ocenach niemal równo podzieleni (48% wobec 45%).

Tabela 5

Potencjalne elektoraty*	Czy, Pana(i) zdaniem, istnieje w Polsce polityczna wola zwalczania korupcji?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PiS	86	7	7
Kukiz'15	75	24	1
PO	48	45	7
Nowoczesna**	28	66	6
Niezdecydowani	56	25	19
Niezamierzający głosować	39	37	24

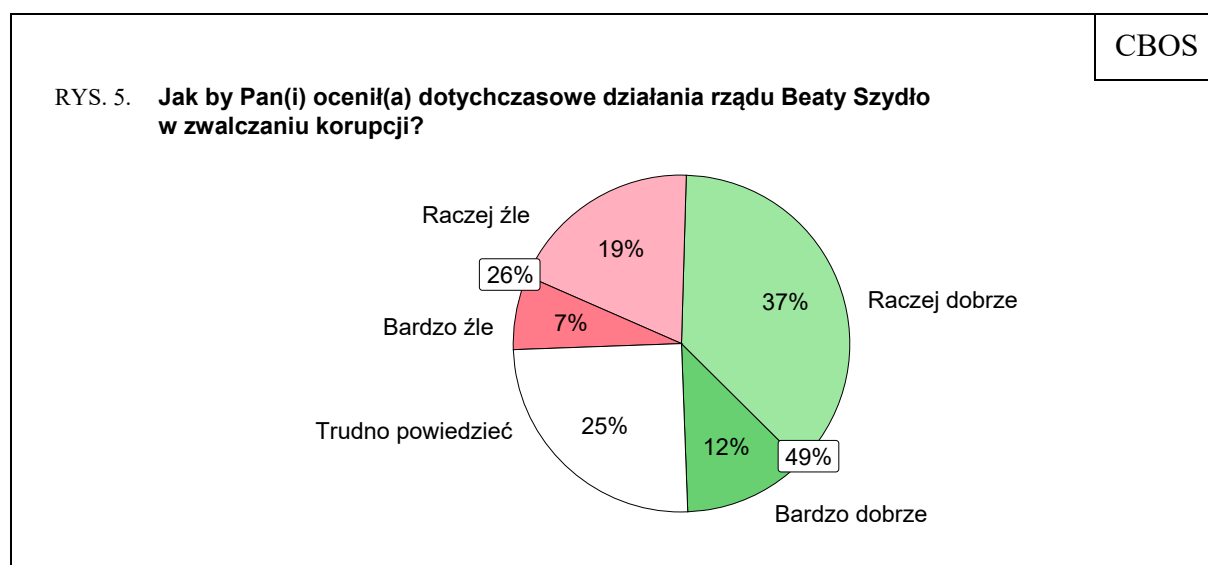
* Określone na podstawie deklaracji głosowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych
 ** Odpowiedzi potencjalnych wyborców tego ugrupowania należy traktować ostrożnie z powodu niewielkiej ich liczby w badanej próbie

Polityczna wola zwalczania korupcji postrzegana jest głównie przez pryzmat obserwowanych zmian w tym względzie. Ci, którzy sądzą, że ostatnie dwa lata to okres spadku korupcji w Polsce, zwykle nie mają wątpliwości, że intencje polityków sprzyjają walce z tym problemem. Przekonanie takie przeważa również wśród tych, którzy twierdzą, że w ciągu ostatnich dwóch lat korupcja utrzymywała się na niezmiennym poziomie – w tym wypadku jednak wola polityczna nie jest odbierana już tak jednoznacznie. Jeszcze większe wątpliwości mają ci, którzy sądzą, że w ostatnich dwóch latach poziom korupcji w naszym kraju się zwiększył. W tej grupie częściej podzielany jest pogląd, że raczej nie ma politycznej woli zwalczania korupcji.

Tabela 6

Czy w ciągu ostatnich dwóch lat korupcja w Polsce:	Czy, Pana(i) zdaniem, istnieje w Polsce polityczna wola zwalczania korupcji?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
– rozszerza się	42	51	7
– utrzymuje się na tym samym poziomie	54	37	9
– maleje	90	5	5
Trudno powiedzieć	47	21	32

Działania rządu w walce z korupcją odbierane są raczej pozytywnie. Połowa badanych (49%) jest w tym względzie usatysfakcjonowana. Opinie negatywne wyraża jedna czwarta respondentów (26%) i niemal taki sam odsetek (25%) stanowią ci, którzy nie potrafią ocenić działań, jakie podejmuje rząd Beaty Szydło w walce z korupcją.

Ocena działań obecnego gabinetu rządowego w walce z korupcją jest wyraźnie lepsza niż wyrażona w stosunku do rządu, na czele którego stał Donald Tusk, zwłaszcza do jego drugiego gabinetu.

Tabela 7

Jak by Pan(i) ocenił(a) dotychczasowe działania rządu w zwalczaniu korupcji?	Wskazania respondentów według terminów badań			
	IV 2009*	IV 2010*	VI 2013*	V 2017
	w procentach			
Bardzo dobrze	1	2	1	12
Raczej dobrze	38	36	14	37
Dobrze	39	38	15	49
Raczej źle	35	38	45	19
Bardzo źle	7	8	21	7
Źle	42	46	66	26
Trudno powiedzieć	19	16	19	25

* W latach 2009–2010 pytania dotyczyły pierwszego rządu Donalda Tuska, a w roku 2013 – jego drugiego gabinetu

Na odbiór antykorupcyjnych działań rządu w istotnym stopniu wpływają poglądy polityczne. Można zauważyć, że osoby utożsamiające się z prawicą są w tej kwestii zdecydowanie bardziej przychylnie rządowi niż badani identyfikujący się z lewicą i centrum (zob. tabele aneksowe). Istotne w tym względzie są również sympatie partyjne ankietowanych. W elektoratach PiS oraz ruchu Kukiz'15 rząd pod względem walki z korupcją oceniany jest na ogół pozytywnie, podczas gdy wśród potencjalnych wyborców PO i Nowoczesnej najczęstsze są opinie krytyczne.

Tabela 8

Potencjalne elektoraty*	Jak by Pan(i) ocenił(a) dotychczasowe działania rządu Beaty Szydło w zwalczaniu korupcji?		
	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PO	27	50	23
PiS	88	3	9
Nowoczesna**	16	57	27
Kukiz'15	58	19	23
Niezdecydowani	48	18	34
Niezamierzający głosować	29	31	40

* Określone na podstawie deklaracji głosowania w ewentualnych wyborach parlamentarnych
 ** Odpowiedzi potencjalnych wyborców tego ugrupowania należy traktować ostrożnie z powodu niewielkiej ich liczebności w badanej próbie

Działania rządu w zakresie zwalczania korupcji dobrze ocenia zdecydowana większość jego zwolenników (81%) i tylko co piąty przeciwnik (20%). W grupie osób deklarujących obojętność wobec rządu częstsze są opinie pozytywne (39%) niż negatywne (23%).

Tabela 9

Stosunek do rządu*	Jak by Pan(i) ocenił(a) dotychczasowe działania rządu Beaty Szydło w zwalczaniu korupcji?		
	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Zwolennicy	81	8	11
Przeciwnicy	20	50	30
Obojętni	39	23	38

* Pominięto „trudno powiedzieć”

Mimo że odnotowujemy pozytywne symptomy w ocenie zakresu korupcji w Polsce, nie ulega wątpliwości, że w społecznym odbiorze nadal pozostaje ona istotnym problemem do rozwiązania (sądzi tak 76% badanych). Wprawdzie utrzymuje się przekonanie, że dziedziny najbardziej podatne na korupcję to sfera polityki oraz służba zdrowia, jednak opinie takie wyrażane są istotnie rzadziej niż w 2013 roku. Wiąże się to z przekonaniem, że obecnie polityczna wola walki z korupcją jest większa niż cztery lata temu, a działania obecnego rządu w zakresie zwalczania korupcji oceniane są lepiej niż podejmowane przez oba gabinety Donalda Tuska. Należy jednak podkreślić, że duże znaczenie w ocenie skali zjawiska korupcji w Polsce oraz efektywności jej zwalczania mają sympatie polityczne i preferencje partyjne badanych. Zwolennicy obecnego rządu, a tym samym sympatycy PiS, wystawiają zdecydowanie lepsze oceny w tym zakresie niż popierający partie opozycyjne.

Opracował
Rafał BOGUSZEWSKI